

BARN OCH FAMILJ

Staten och familjen

“Our families nurture, preserve and pass onto each succeeding generation the values we share and cherish, values that are foundation for our freedoms.”
-Ronald Reagan

Inledning

I Sverige har vi under många års tid sett en utveckling där staten dels alltmer begränsat familjens rättigheter, dels i allt större utsträckning tagit familjens plats. Politiken har formats av socialistiska och feministiska strömningar som i grunden ser familjen som ett hot. Familjegemenskapen har av staten betraktats både som en konkurrent om inflytandet över individen och som en fälla för den enskilde – främst för kvinnor och barn. En samhällsutveckling som spänner över ett sekel och som lämnat sina spår i varje sfär av familjers liv låter sig inte beskrivas i enkla termer och kan inte reverseras i en handvändning. Kristna Värdepartiet har en helt annan syn på familjen än den rådande. Familjen ska vara den suveräna byggsten som bygger upp samhället, inte något rättslöst objekt som staten kan göra vad den vill med.

Vi föreslår ett antal åtgärder för att stärka familjers fri- och rättigheter för att motsvara FN:s Deklaration om de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna, den Europeiska konventionen angående de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna och FN:s Barnkonvention. Det ska vara tydligt att det inte är samhället utan föräldrarna som har ansvaret för barnens fostran, såväl som för deras utbildning.

LVU-problematiken

En lag som starkt bidragit till att makt flyttats från familjerna och föräldrarna till staten är *Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)*, den lag som utgör den legala grunden för domstolarna när de beslutar att barn ska tvångsomhändertas från sina föräldrar och placeras i foster- eller ungdomshem.

Kristna Värdepartiet - Vår politik

I Sverige talar vi mycket och gärna om barns rättigheter. Inte sällan konstrueras ett falskt motsatsförhållande mellan barns respektive föräldrars rättigheter, vilket sedan används för att rättfärdiga begränsningar av familjens inflytande. I alla normalt fungerade familjer är det emellertid föräldrarna som värnar och står som garant för barnens rättigheter. Enligt artikel 12 i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna stipuleras skydd mot godtyckliga ingripanden i hem och privatliv. Att skilja ett barn från dess föräldrar med våld är en extrem åtgärd som kan orsaka familjen och framför allt barnet omätlig psykisk skada – därför bör sådana ingripanden ske med yttersta försiktighet och endast då inga andra lösningar står till buds. Vittnesbörderna från familjer om omhändertagande på lösa eller obefintliga grunder är numera legio. Särskilt drabbade är familjer med invandrarbakgrund.

Problemet har flera nivåer. Den enskilde socialsekreteraren har fått för mycket makt och för lite utbildning. Bristerna i det juridiska och utredningsmetodiska kunnandet är stora. Socialnämnderna beslutar nästan alltid i enlighet med socialsekreterarnas rekommendationer. Ordningen med en socialnämnd som beslutar – eller delegerar beslutanderätt – om omedelbara omhändertaganden måste också ifrågasättas. För medborgarnas rättssäkerhets skull bör dessa ärenden handhas av rättsväsendet med dess utredningsmetodiska och juridiska kompetens. De sociala myndigheterna bör i grunden reformeras och framledes enbart ha en rådgivande och stödjande funktion i frågor som rör familjelivet.

Systemet med omvänd bevisbörda medför att när dessa fall av tvångsomhändertagande når domstolen möts medborgaren av ett system där socialförvaltningen, som kärande part, åtnjuter oändligt mycket större prestige och trovärdighet, än den ifrågasatte föräldern som tilltalad. Det är orimligt svårt för medborgaren att få rätt mot systemet.

I slutet av LVU- processen finns också ett stort problemområde, nämligen mängden av rapporter om missförhållanden i fosterhem och på institutioner. Det rör sig om våld mot barn, sexuella övergrepp, manipulation och vilseledande. Varken barnens eller de biologiska föräldrarnas protester verkar nå fram till de sociala myndigheternas öron. Barn som längtar efter sina föräldrar och tydligt uttrycker att de vill träffa dem och flytta hem förnekas att återförenas med sin familj, trots lagens klara påbud. Vi har alltså i många fall den absurda situationen där barn omhändertas p.g.a. (påstådda) missförhållanden i hemmiljön och skickas till sammanhang där de dels inte vill vara, dels utsätts för långt värre behandling än vad som någonsin var aktuellt i hemmet. Detta gäller naturligtvis inte alla fosterhem och institutioner, och de goda insatser som görs för att hjälpa barn som verkligen är

Kristna Värdepartiet - Vår politik

utsatta ska aldrig nedvärderas. Mängden samstämmiga vittnesmål om missförhållande i fosterhem och institutioner är dock alltför stor för att kunna ignoreras, och måste tas på allvar. Medborgare som mellan 1920 och 1980 utsatts för allvarliga övergrepp i samhällsvården har rätt till ersättning från staten¹. Självklart ska denna rätt gälla även för händelser som inträffat senare än så, från 1980 till våra dagar.

Att det finns fall som uppvisar den motsatta problematiken mot den ovan beskrivna – alltså att barn tillåtits vistas hos föräldrar som bevisligen utsatt dem för våld eller vanvård – kan aldrig tjäna som ett argument mot granskning och reformering av socialtjänsten. Tvärtom visar det på ytterligare missförhållanden inom de sociala myndigheterna och på den statliga oförmågan att tjäna medborgarna – små som stora.

Kristna Värdepartiet vill

- ✓ verka för att en statlig utredning för en reformering av socialtjänsten, så att den i fortsättningen ska ha en stödjande och rådgivande funktion
- ✓ att utredningar vid misstanke om brott i familjer från första början sköts av instanser med omfattande juridisk och utredningsmetodisk kompetens.
- ✓ att rapporterna om missförhållanden i dagens fosterhem och institutioner utreds
- ✓ att samtliga medborgare som har blivit tvångsomhändertagna utan att saklig grund har förelegat och/eller som i statens vård utsatts för övergrepp ska ha rätt att få ersättning för psykiskt och fysiskt lidande

---

¹ <http://www.ersattningsnamnden.se/>

Kristna Värdepartiet - Vår politik

Agalagen

År 1979 infördes i föräldrabalken ett uttryckligt förbud mot kroppslig bestraffning och annan kränkande behandling av barn. *Att barn aldrig får utsättas för misshandel eller kränkningar är för oss en absolut självklarhet.* Vi förespråkar höjda straff för barnmisshandel. Frågan är om Agalagen fyller sin funktion eftersom misshandel har alltid kunnat beivrats genom brottsbalken, eller om den motverkar sitt syfte genom att bidra till myndigheters rättsövergrepp mot barn och familjer. Vi har redan en lagstiftning som beivrar all sort av misshandel, alltifrån ringa till grov misshandel, och frågan är om inte den bör vara tillräcklig oavsett vilken ålder det är på brottsoffret. Att öka den byråkratiska överbyggnaden av lagar i ett land som redan har flera världsrekord i antal lagar, hotar inte bara rättssäkerheten utan bidrar till urvattna lagsystemet. Vi håller det dock för troligt att det är den andra delen av den aktuella meningen, nämligen ”annan kränkande behandling”, som är den mest problematiska, eftersom innebörden inte tydligt definieras. Formuleringen flyttar effektivt tolkningsföreträdet för hur barn ska fostras från föräldrarna – som enligt lag har ansvaret för barnen – till socialförvaltningen och domstolen, som inte har det. Med andra ord hävdar vi att även denna lagstiftning bidragit till en försvagning av familjens ställning i samhället och förstärkt statens makt över barnen och föräldrarna i motsvarande grad – en maktförskjutning som har visat sig vara skadlig för både barnen och för samhället i stort. Om vi ska ha en lag som ska täcka någon slags rymd mellan ringa misshandel och annat beteende som vi anser överträder någon etisk princip eller någons rättigheter, och samtidigt inkräktar på ett så känsligt privatområde som familjelivet utgör, är det av yttersta vikt att lagen tydligt definierar vilka beteenden som är otillåtna.

Framför allt ska man vara medveten om att detta ytterst sett handlar om föräldrarätt. Man behöver alltså inte vara för ”aga” (vad det nu betyder) som uppfostringsmetod för att mena att detta är ett område som ligger inom föräldrarnas bestämmanderätt. Vi anser att föräldrar, inom rimliga gränser och alltid med respekt för människans värde och värdighet, ska ha förtroendet att uppfostra och tillrättavisa sina barn och hindra dem från beteenden som skadar barnen själva och deras omgivning. Förbudet mot aga har däremot i alltför många fall, i stället för att skydda barn från övergrepp, inte bara hindrat föräldrar från att utöva sin auktoritet utan också medfört att både barn och deras föräldrar fått sina mänskliga rättigheter kränkta på ett mycket grovt sätt genom självsvåldig myndighetsutövning. Vi menar därför att konsekvenserna av den mer än fyrtioåriga sk. agalagen måste utredas. Det finns mycket som tyder på att den inte har tjänat sitt syfte – att skydda barn från övergrepp – utan tvärtom i hög grad motverkat sitt syfte.

Kristna Värdepartiet - Vår politik

I enlighet med detta vill vi

- ✓ genomföra en grundlig utredning av vilka konsekvenser förbudet mot aga samt skrivningen om ”annan kränkande behandling” – och tillämpningen av dessa lagar – har haft för barn och familjens fri- och rättigheter

Annan familjefientlig lagstiftning

En förändring av senare datum som också förskjuter makt från familjer och föräldrar till staten utgörs av den ändring av skollagen som trädde i kraft 2010 och som gjorde hemundervisning av barn i föräldrarnas egen regi praktiskt taget olaglig. Angiven lag står i strid med bestämmelserna i Föräldrabalken som stadgar att föräldrarna har det rättsliga ansvaret för barnens omsorg och uppfostran. 2010 års ändring i skollagen i kombination med ett skolsystem där staten har avgörande inflytande över utbildningens innehåll och utformning, även i s.k. friskolor, har i praktiken berövat föräldrarna all valfrihet på utbildningsområdet.²

Ett ytterligare exempel på lagstiftning som lett till försvagning av familjebanden är borttagandet av upplysningsskyldigheten för sjukvårdspersonal när ett barn har genomgått en abort. Såväl skolans personal som sjukvårdens dito hävdar sekretesslagens bestämmelser för att exkludera föräldrarna från insyn i deras minderåriga barns problem.

De ovan anförda missförhållandena visar resultatet av den långtgående tillämpningen av individprincipen, där varje enskilt barn och vuxen är underkastad staten och dess tjänstemän, vilket lett till utarmning av de tidigare existerande känslomässiga banden *inom* familjen.

---

² Läs om vår skolpolitik i avsnittet *Utbildning för barn*.

Kristna Värdepartiet - Vår politik

Kristna Värdepartiet vill

- ✓ att hemskolning ska vara lagligt och få fortgå så länge som barnet klarar av oberoende kunskapstest och måluppfyllelse
- ✓ att föräldrar i normala fall ska ha rätt till information om viktiga händelser i sina barns liv (såsom aborter)